

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia ²⁷ września 2011 r.

PG VIII TK 67/11

dot. sygn. akt P 41/11

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCLARIA	
wpl. dnia	28. 09. 2011
L.dz.	L. zał. ....

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

czy art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) jest zgodny z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

- na podstawie art. 27 pkt 5 w zw. z art. 33 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) -

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) - ze względu na utratę mocy obowiązującej zaskarżonego przepisu przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, w którym zwrócił się o zbadanie zgodności art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) z art. 32 Konstytucji RP.

Pytanie prawne sformułowane zostało w związku z rozpoznawaniem przez Sąd Okręgowy pozwu skierowanego przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w T o zwrot składek. Powództwo oparte zostało na argumencie braku zasadności odmowy wypłaty nadpłaconych składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z powodu upływu 5 - letniego terminu dochodzenia roszczeń z tego tytułu w przypadku, gdy utrata możliwości dochodzenia przez powoda zwrotu nadpłaconych składek po okresie 5 lat nastąpiła wskutek długotrwałego rozpatrywania sprawy przez właściwe w tym przedmiocie organy.

Przedmiotem pytania prawnego Sądu jest naruszenie zasady równego traktowania płatnika składek w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie terminu dochodzenia roszczeń z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, poprzez ograniczenie możliwości dochodzenia przez podmiot ubezpieczony zwrotu nienależnie opłaconych składek do pięciu lat, w przeciwieństwie do terminu dziesięciu lat przysługującego ZUS na egzekwowanie należności z tytułu składek nieopłaconych. W przypadku roszczeń ubezpieczonego o zwrot nienależnie opłaconych składek kwestionowany art. 94 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przewiduje termin pięcioletni dochodzenia tego roszczenia, natomiast, stosownie do art. 24 ust. 4 w zw. z art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), należności ZUS ulegają przedawnieniu z upływem 10 lat.

W uzasadnieniu pytania prawnego Sąd Okręgowy w Toruniu oparł się między innymi na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r., w sprawie o sygn. P 29/08, w którym Trybunał stwierdził, że „art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 i Nr 218, poz. 1690) jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej” (OTK ZU nr 4/A/2010, poz. 35). W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że w swoim dotychczasowym orzecznictwie Trybunał wielokrotnie wypowiadał się o konieczności zachowania symetryczności pozycji państwa i podmiotów publicznych wobec podmiotów prywatnych w zakresie dochodzenia roszczeń.

W ocenie pytającego Sądu, unormowanie zawarte w art. 94 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych godzi w konstytucyjną zasadę równości, gdyż prowadzi do wyraźnego zróżnicowania sytuacji prawnej podmiotu ubezpieczonego i organu rentowego w zakresie możliwości dochodzenia roszczeń z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Prowadzi także do dyskryminacji podmiotu ubezpieczonego, polegającej na braku równoprawnej możliwości wyegzekwowania nadpłaconych składek w takim samym okresie, w jakim organ rentowy może egzekwować należności z tytułu składek nieopłaconych.

Zdaniem Sądu przedstawiającego pytanie prawne, brak jest podstaw do słabszej ochrony praw majątkowych podmiotu ubezpieczonego względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W niniejszej sprawie przede wszystkim należy rozważyć kwestię dopuszczalności orzekania co do zgodności z Konstytucją RP zakwestionowanego w pytaniu prawnym przepisu.

W ocenie Prokuratora Generalnego, w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania z tego powodu, że akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, Trybunał umarza postępowanie, jeżeli akt normatywny w kwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia. Art. 39 ust. 3 tej ustawy stanowi natomiast, że przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli wydanie orzeczenia o akcie normatywnym, który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Naruszenie wskazanego w pytaniu prawnym prawa wynika z ograniczenia do lat 5 terminu dochodzenia roszczeń z tytułu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne, przy braku możliwości zawieszenia biegu terminu przedawnienia na czas toczącego się postępowania w tej sprawie.

Pięcioletni termin dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne wynikał z treści zakwestionowanego w pytaniu prawnym art. 94 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Na mocy art. 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 808), która weszła w życie z dniem 20 lipca 2011 r., kwestionowany przepis art. 94 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych został uchylony. W związku z powyższym, stosownie do art. 94 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, dochodzenie zwrotu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne następuje

wyłącznie na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wskazaną ustawą nowelizującą z dnia 28 kwietnia 2011 r. dokonano także zmiany w art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, polegającej na określeniu równoważnych zasad ochrony praw majątkowych płatników składek i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie dochodzenia roszczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych (art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw). Wprowadzone rozwiązania, odnoszące się do nienależnie opłaconych przez płatników składek, są adekwatne do tych, jakie mają zastosowanie w przypadku dochodzenia przez ZUS należności z tytułu składek. Wprowadzono bowiem 10-letni termin przedawnienia nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne przez płatnika (art. 24 ust. 6g ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Jednocześnie wprowadzono rozwiązania przewidujące zawieszenie biegu terminów przedawnienia nienależnie opłaconych przez płatnika składek na ubezpieczenia społeczne. Bieg terminu przedawnienia zawieszany jest, między innymi, w przypadku wydania przez ZUS decyzji w sprawie nienależnie opłaconych składek - od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Ponadto, w przypadku wydania przez ZUS decyzji stwierdzającej brak obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym lub obniżającej podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia - bieg terminu przedawnienia także ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

W uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw podkreślono, że nowelizacja ta stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do

powoływanego już wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r., w sprawie o sygn. P 29/08. Nadto wskazano, że w związku z wprowadzanymi zmianami w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, wynikającymi z treści powołanego wyroku z dnia 26 maja 2010 r., w celu ujednoczenia przepisów, odpowiedniej zmiany wymaga również ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (uchylenie ust. 2 w art. 94), której skutkiem będzie stosowanie 10 - letniego okresu przedawnienia w odniesieniu do wzajemnych rozliczeń płatników składek i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne (Sejm RP VI kadencji, druk nr 3753).

Nie ulega zatem wątpliwości, że art. 94 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych utracił moc obowiązującą w zakwestionowanym w niniejszej sprawie zakresie.

Niezależnie od powyższego ustawodawca przewidział mechanizmy zapewniające wyrównanie warunków w zakresie wzajemnego dochodzenia i rozliczeń należności z tytułu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne przed dniem wejścia w życie ustawy.

Na mocy art. 5 ust. 3 i ust. 4 powoływanej ustawy nowelizującej z dnia 28 kwietnia 2011 r., do nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne przed dniem wejścia w życie ustawy, jeżeli nie upłynął termin dochodzenia ich zwrotu, będzie stosowany art. 24 ust. 6b, 6c, 6g i 6h ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym przez ustawę nowelizującą. Również zawieszenie biegu terminu przedawnienia będzie dotyczyło odpowiednio okoliczności, o których mowa w art. 24 ust. 6h ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, które wystąpiły przed dniem wejścia w życie ustawy, a to rozwiązanie przejściowe dotyczy sytuacji powoda w sprawie zawisłej przed Sądem przedstawiającym pytanie prawne.

Biorąc powyższe ustalenia pod uwagę, należy uznać, że postępowanie zainicjowane pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Toruniu winno podlegać umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym ze względu na utratę mocy obowiązującej aktu normatywnego w kwestionowanym zakresie. Jednocześnie podkreślić należy, że brak jest podstaw do przyjęcia, że wydanie orzeczenia o akcie normatywnym, który utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia, jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Z tych względów, należało zająć stanowisko jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hermand
Zastępca Prokuratora Generalnego